

Σάστισε το μικρό άγαλμα που κρύωνε. Ολόιδιο με το πουλί που είχε δει στον ύπνο του... Γίνονται τέτοια πράγματα; Μα να που γίνονται! Και τι να του 'λεγε τώρα; Για τη μακρινή πατρίδα του; Για τα Ελληνάκια που όλο τα καρτερούσε; Και τι να του ζητούσε, αλήθεια;

— Εσύ που έχεις φτερά και ταξιδεύεις πέρα πες μου, αχ, πες μου, γαλάζιο πουλί, ανθίζουν ακόμη παπαρούνες στους αγρούς της Σμύρνης και στην Έφεσο, στην Πέργαμο, στην Αλικαρνασσό;

— Ανθίζουν πάντα, κατακόκκινες σαν αίμα, του απάντησε το γαλάζιο πουλί.

— Και πες μου, αχ, πες μου, γαλάζιο πουλί, βγάζει κοχύλια ακόμη το κύμα στις ακρογιαλιές της Τροίας;

— Ναι, πάντα, όπως παλιά, του απάντησε το γαλάζιο πουλί κι έδωσε μια στις τεράστιες φτερούγες του και πέταξε μακριά. Πάνω απ' το Αιγαίο πέταξε, στην πέρα, την αντίπερα ακτή. Και, πριν καλά καλά ροδίσει η αυγή, ήταν πάλι πίσω κρατώντας στο ράμφος του ένα κοχύλι άσπρο απ' τις ακρογιαλιές της Τροίας. Κι ένα πουκάμισο μενεξεδί κρατούσε.

— Πώς να σ' ευχαριστήσω, γαλάζιο πουλί; Ένα κοχύλι απ' την πατρίδα μου! Ένα κοχύλι! Αχ, να 'ξερες τι μου θυμίζεις... Μα το πουκάμισο...; έκανε απορημένο το άγαλμα που κρύωνε. Τι να το κάνω τούτο το πουκάμισο;

— Δώσ' το στην κυρία Γαλάτεια να το φυλάξει. Δεν θα περάσει πολύς καιρός και θα το χρειαστείτε. Ξέρω όλες τις επιθυμίες σας εγώ. Από χαρά σύντομα θα λάμπεις. Σε λίγες μέρες θα 'ναι κοντά σου κι ο Λάμπης.

— Είσαι πολύ παράξενο, γαλάζιο μου πουλί. Δεν καταλαβαίνω. Και την κυρία Γαλάτεια πού την ήξερες; Και ποιος είναι, αλήθεια, ο Λάμπης;

Μα το γαλάζιο πουλί δεν απάντησε. Είπε μόνο «τώρα φεύγω» κι είπε ακόμη «θα ξανάρθω γρήγορα» και, πεταρίζοντας δυνατά τις φτερούγες του, πάει, χάθηκε.

Σαν διηγήθηκε το προσφυγάκι τα καθέκαστα στην κυρία Γαλάτεια, ούτε κι εκείνη πολυκατάλαβε. Όμως θυμήθηκε... Ναι, βέβαια, είχε κι εκείνη δει στον ύπνο της το γαλάζιο πουλί. Λες να γινότανε κανένα θαύμα; Λες να αξιωνότανε να ξαναδεί τα μέρη που γεννήθηκε; Σαν ταμπούρλο χτυπούσε η καρδιά της, πήγαινε να σπάσει. Κι έμεινε ώρες πολλές πλάι στο μικρό άγαλμα που κρύωνε, σφίγγοντας στη χούφτα της το άσπρο κοχύλι. Το χάιδευε και το φιλούσε.

«Κοχύλι απ' την πατρίδα μας» έλεγε και ξανάλεγε με βουρκωμένη τη φωνή. Και το 'φερνε στ' αυτί της, για ν' αφουγκραστεί το φλοίσβο των κυμάτων στις ακρογιαλιές της Τροίας. Και πήρε φεύγοντας μαζί της το μενεξεδί πουκάμισο, να το φυλάξει, καθώς παράγγειλε το γαλάζιο πουλί.

Την τελευταία νύχτα εκείνου του ασυνήθιστου Οκτώβρη, που οι νεραντζιές της Αθήνας αντί για νεράντζια κάναν ρόδια και πάνω απ' την Ακρόπολη αρμένιζε μια βάρκα με λευκό πανί, ήρθε κι ο Λάμπης, ο μικρός γιος του νυχτοφύλακα.

Πολύ το 'χε μεράκι ο Λάμπης να γινόταν γλύπτης, όταν θα μεγάλωνε. Να σκάλιζε, λέει, κι αυτός στο μάρμαρο αγάλματα σαν εκείνα στο μεγάλο μουσείο της Αθήνας. Τι όμορφα που είναι τ' αρχαία αγάλματα! Και λαχταρούσε ο Λάμπης να τ' ακουμπήσει με το χέρι του, να τα χαϊδέψει. Όμως όλο «μη» και «μη» του έλεγαν, «απαγορεύεται να τ' αγγίξεις». Μα το ένιωθε εκείνος πως τ' αρχαία αγάλματα αποζητούσανε αγγίγματα σαν το δικό του.

Κι αφού τη μέρα οι φύλακες είχαν τα μάτια τετρακόσια, άλλη λύση δεν έμενε: παρακαλούσε τον πατέρα του μήνες και μήνες, «πάρε με μαζί σου, μια νύχτα στο μουσείο, πάρε με, πατέρα. Να γίνω γλύπτης θέλω, πατέρα».

Μια, δυο, τρεις, δέκα, απ' τα πολλά τα παρακάλια, τελικά του 'κανε το χατίρι.

Σαν μελένιο όνειρο ήταν, και πιο πολύ ακόμη... Μπερδεύτηκε ο Λάμπης μέσα σε πλήθος αγάλματα που σεριανούσαν στις αίθουσες του μουσείου, αργά, νωχελικά, λες κι είχαν μόλις βγει από βαθύ λήθαργο. Γυναίκες και παιδιά και άντρες και θεοί, όλοι ανάκατα, στο βελουδένιο μισοσκοτάδο. Κι ανάμεσά τους να φυσάει, θαρρείς, ένα απαλό αεράκι.

Δεν πίστευε στα μάτια του ο Λάμπης.

«Κοίτα να δεις... Καλά μου το 'λεγε ο πατέρας... τις νύχτες ζωντανεύουνε τ' αγάλματα!»

Κι είδε περήφανους θεούς να υποκλίνονται ταπεινά σε ανθρώπους που μοιάζανε θεοί, και παιδιά να 'χουν πάρει στο κατόπι θεούς κρατώντας τους απ' το μακρύ τους ρούχο. Και κοπελιές είδε σαν τα κρύα νερά να προχωρούν ζευγαρωτά με νεαρούς πανέμορφους. Είδε και μοναχικά αγάλματα να στέκονται απόμερα στη γωνιά κι άλλα μαζεμένα σε παρέες να συζητούν, χωρίς όμως ν' ακούγεται μιλιά. Έστησε αυτί ο Λάμπης μήπως και πιάσει καμιά λέξη. Μα τίποτα.

Περνούσε δίπλα τους με κινήσεις αργές κι ανάλαφρες, ολόιδιες με τις δικές τους. Κι απλώνοντας το χέρι του διστακτικά, τ' άγγιζε δήθεν αδιάφορα, δήθεν τυχαία. Ναι, επιτέλους, άγγιζε τ' αρχαία αγάλματα! Κι ούτε ένα δεν αποτραβήχτηκε. Μέσα στο μισοσκοτάδο, ποιος ξέρει, μπορεί και να τον πέρασαν κι αυτόν για άγαλμα.

Για μια στιγμή σκέφτηκε να τους φανερωθεί, να τους φωνάξει: «Λάμπη με λένε, είμαι ο μικρός γιος του νυχτοφύλακα» και να τους φανερώσει πως μια μέρα θα γινόταν γλύπτης. Όμως καλύτερα όχι. Γιατί ίσως να πέτρωναν ξανά, αφού τ' αγάλματα —του είχε πει ο πατέρας του— δεν αγαπούν να τα βλέπει ανθρώπου μάτι στο μυστικό νυχτιάτικο σεριάνι τους.

Ξαφνικά, μες στη σιωπή των αγαλμάτων, άκουσε ο Λάμπης μια λεπτή φωνίτσα:
— Έι, ψιτ, Ελληνάκι. Σε σένα μιλάω, Ελληνάκι...

Απ' το βάθος της αίθουσας ερχόταν η φωνή. Τράβηξε κατά κει και μόνο τότε πρόσεξε ένα μικρό αγόρι να στέκεται ακίνητο, σφιχτοτυλιγμένο στην κάπα του, μ' ένα σκυλάκι αγκαλιά. Το άγαλμα που κρύωνε ήταν, το μικρό προσφυγάκι.

— Σίγουρα είσαι ο Λάμπης εσύ!

— Ναι, ο Λάμπης είμαι, ο γιος του νυχτοφύλακα. Μα τ' όνομά μου πού το ξέρεις;

— Σε περιμένα. Είχε δίκιο το γαλάζιο πουλί πως θα 'ρχόσουν. Ήρθες! Καλώς ήρθες!

— Το γαλάζιο πουλί; Ποιο πουλί; έκανε διπλά απορημένος ο Λάμπης.

Και του τα εξήγησε όλα το μικρό προσφυγάκι. Για το γαλάζιο πουλί του 'πε που βγάζει αληθινές τις πιο τρελές επιθυμίες. Του 'πε για την πατρίδα του στη Μικρασία. Και για την κυρία Γαλάτεια του 'πε, που είναι κι αυτή προσφυγοπούλα κι είναι τα μάτια της σαν τα νερά του Αιγαίου. Και βέβαια δεν ξέχασε εκείνο το παλιό παράπονο για τα Ελληνάκια.

— Σ' έβλεπα τόση ώρα, Λάμπη, ν' αγγίζεις τ' αγάλματα.

— Ναι. Μια μέρα θέλω να γίνω γλύπτης, προσφυγάκι μου, γι' αυτό.

— Έλα, ακούμπησε κι εμένα, χάιδεψέ με.

— Αλήθεια το λες; Μπορώ; Το θέλεις; έκανε ο Λάμπης και το 'σφιξε όλο πεθυμιά στην αγκαλιά του.

Κι αφού χόρτασε χάδια το μικρό προσφυγάκι, είπε:

— Να παίξουμε τώρα, Λάμπη;

— Ναι, να παίξουμε. Πρώτη φορά θα παίξω με άγαλμα!

Κι έπαιξαν τρίλιζα, κι έπαιξαν αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα κι αγέλαστα, κι ύστερα κρυφτό. Είχε και μπίλιες πολύχρωμες στην τσέπη του ο Λάμπης και μια σβούρα ξύλινη. Έπαιξαν μπίλιες, έπαιξαν και σβούρα.

Κι αφού χόρτασε παιχνίδι το μικρό προσφυγάκι, είπε:

— Ξέρεις παραμύθια, Λάμπη; Πολύ μ' αρέσουνε τα παραμύθια.

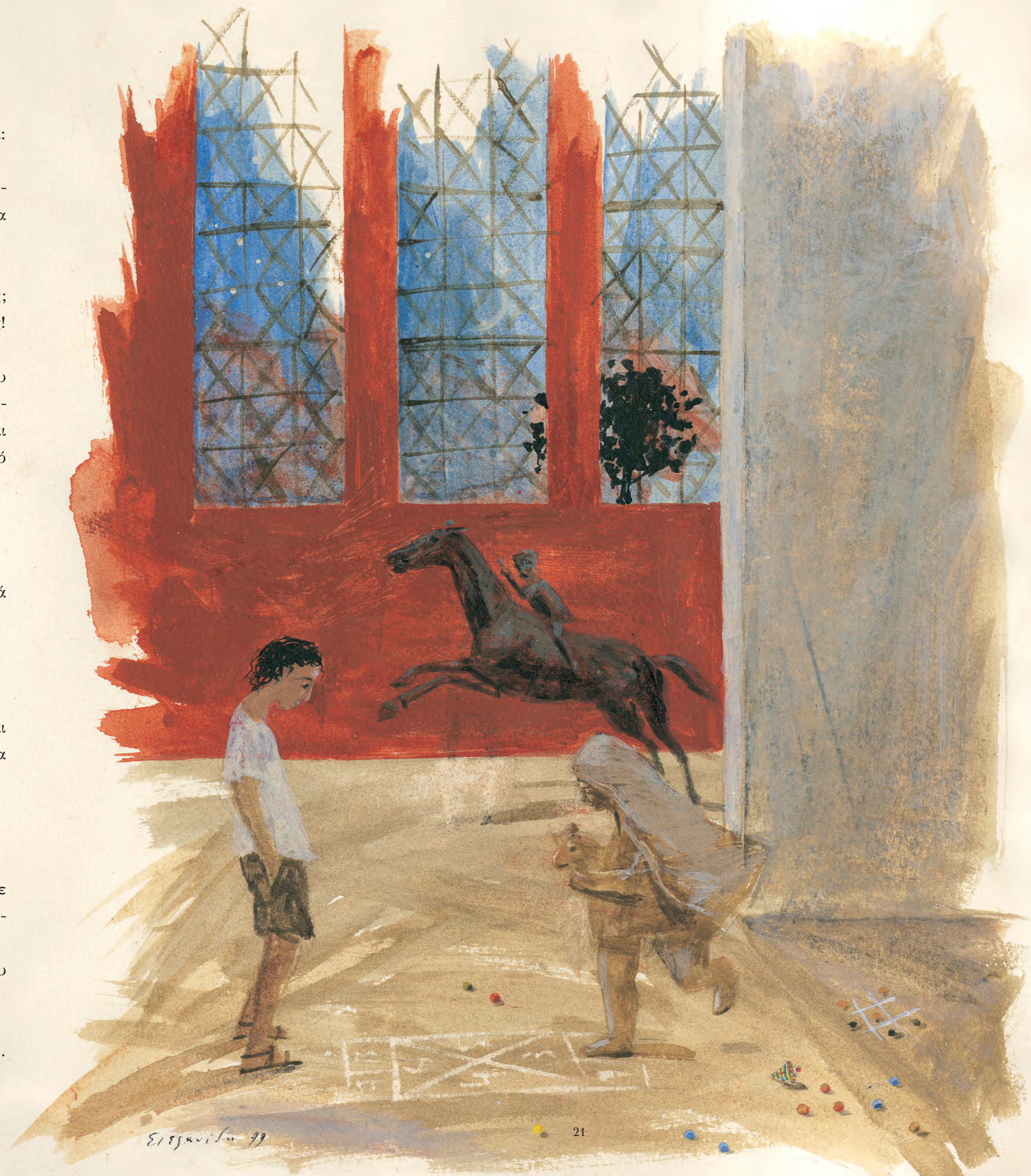
— Ξέρω... Μια φορά κι έναν καιρό...

Εκείνη τη νύχτα έγινε τρισευτυχισμένο το μικρό άγαλμα που κρύωνε. Έλαμπε με το Λάμπη. Παραμύθι στο παραμύθι κόντευε πια να ξημερώσει. Τι κόντευε;... Ξημέρωσε για τα καλά.

— Πρέπει να φύγω τώρα, προσφυγάκι μου, όπου να 'ναι τελειώνει η βάρδια του πατέρα μου.

— Μη με λησμονήσεις, Λάμπη.

— Τι 'ναι αυτά που λες, μπορώ να σε ξεχάσω; Γίναμε φίλοι πια. Και θα ξανάρθω. Μαζί μου θα φέρω κι άλλα Ελληνάκια. Σ' το υπόσχομαι.

Για μήνες το γαλάζιο πουλί πήγαινε κι ερχόταν τις νύχτες στο μουσείο. Και πάντα κάτι κουβαλούσε στο προσφυγάκι απ' τη Μικρασία. Πότε ένα σπάνιο ευωδιαστό λουλούδι, πότε λίγες σταγόνες απ' τις βρύσες της πατρίδας του, πότε ένα κουκουνάρι, μια πευκοβελόνα. Και νέα τού έφερνε απ' τις παλιές τις πολιτείες, τις ερειπωμένες, κι απ' τα αρχαία θέατρα που αντηχούν, λέει, ακόμη ελληνικές λαλιές, εκεί, στην αντίπερα ακτή του Αιγαίου.

Και πάντα ένα ρούχο. Θες φουστάνι, γιλέκο; Κορδέλα θες, μαντίλι, παντελόνι; Κι όταν το προσφυγάκι το ρωτούσε τι να τα κάνει τόσα ξένα ρούχα, αυτό όλο τα ίδια απαντούσε: «Δώσ' τα στην κυρία Γαλάτεια να τα φυλάξει. Θα τα χρειαστείτε».

Κι όταν μια νύχτα ρώτησε το προσφυγάκι «και πες μου, γαλάζιο πουλί, πού τα βρίσκεις;», τότε του εξήγησε πως στα πετάγματά του πάνω απ' τα νησιά του Αιγαίου τα ξεκρεμούσε απ' τις απλώστρες στις αυλές. Το ένα ρούχο ήταν απ' τη Λήμνο, το άλλο απ' τη Σκόπελο, το τρίτο απ' τη Χίο, τη Σάμο ή την Αμοργό, απ' τη Σύμη και τη Ρόδο. «Γιατί έτσι πρέπει, μικρό μαρμάρινο αγόρι, από κάθε νησί κι ένα ρούχο».

Κι εκεί απάνω σώπασε το γαλάζιο πουλί, ούτε λέξη, εξήγηση καμιά. Πετάρισε μόνο δυνατά τις τεράστιες φτερούγες του, όπως το συνήθιζε, και χάθηκε.

— Το προαισθάνομαι, καλό μου αγοράκι, του είπε μια Δευτέρα η κυρία Γαλάτεια, κάτι όμορφο θα μας συμβεί. Ετούτο το παράξενο πουλί θαρρείς και βγήκε απ' τα παραμύθια. Μας κουβαλάει χρώματα κι ευωδιές απ' την πατρίδα μας. Μας φέρνει νέα και νερό απ' τις βρύσες της.

— Και μου 'χε πει και για το Λάμπη, θυμάσαι, κυρία Γαλάτεια; Κι ο Λάμπης ήρθε. Και προχθές έφερε ο Λάμπης τους φίλους του κι όλα τα γειτονόπουλα. Σωστό πανηγύρι! Το ευχαριστήθηκε η καρδιά μου. Γέμισε το μουσείο ελληνικές φωνές, φωνίτσες. Σαν τιτιβίσματα ανοιξιάτικα ήταν! Να σου ομολογήσω κάτι, κυρία Γαλάτεια; Μπορεί και να μην κρυώνω πια όπως παλιά. Δεν έχω πια παράπονο. Να... μόνο εκείνη η νοσταλγία... για την πατρίδα μας λέω.

Στο μεταξύ μπήκε ο Αύγουστος. Ο πιο ωραίος Αύγουστος του αιώνα! Έτσι θα έλεγαν για χρόνια οι μεγάλοι, χωρίς όμως να ξέρουν το γιατί. Μόνο το προσφυγάκι θα ήξερε, η κυρία Γαλάτεια, μαζί κι ο Λάμπης. Γιατί είχαν λόγο αυτοί να ξέρουν.

Μια νύχτα που ήρθε πάλι το γαλάζιο πουλί, το ρώτησε το προσφυγάκι με φωνή που έσταζε νοσταλγία:

— Πες μου, αχ, πες μου, γαλάζιο πουλί, βγαίνουν ακόμη χιλιάδες τα πεπόνια στα μποστάνια της πατρίδας μου; Και τα καρπούζια...; Και στέκεται η πανσέληνος να τα μετρήσει ένα ένα και να τα λούσει φεγγαρόφωτο όπως παλιά; Λαχτάρησα μια φέτα ολόδροσο καρπούζι απ' τα μέρη μας κι ένα μελοπέπονο από κείνα τα μποστάνια.

— Η νοσταλγία σου είναι αθεράπευτη, μικρό μαρμάρινο αγόρι. Ήρθε η ώρα πια να δεις με τα δικά σου μάτια. Άκου καλά τι θα σου πω: τη νύχτα που θα 'χει πανσέληνο η πεθυμιά σου θα βγει αληθινή. Μαζί με τη Γαλάτεια θα σας ταξιδέψω στην πατρίδα σας. Θα 'μαστε πίσω πριν χαράξει.

— Τι; Πώς; Έκανε το προσφυγάκι αναστατωμένο. Πες μου ότι δεν με γελούν τ' αυτιά μου, γαλάζιο πουλί. Τόση χαρά, φοβάμαι, δεν θα την αντέξω.

— Άκου καλά τι θα σου πω: να ράφει πρέπει η Γαλάτεια όλα μαζί τα ρούχα που σου κουβαλούσα τόσους μήνες στα πετάγματά μου. Σαν ένα τεράστιο σακούλι να τα ράφει. Θα της λείψει ένα ρούχο, ένα και μοναδικό. Ένα μεταξωτό ρούχο. Κι αυτό θα πρέπει να είναι της διευθύντριας του μουσείου. Πρόσεξε καλά. Έτσι πρέπει. Θα το ράφει η Γαλάτεια κι αυτό μαζί με τ' άλλα. Το σακούλι θα το φέρει ύστερα σε σένα. Κι εκείνη, με την επόμενη πανσέληνο, θα μας περιμένει στο Λυκαβηττό, λίγο πριν τα μεσάνυχτα, λίγο μετά.

Αυτά είπε το γαλάζιο πουλί και χάθηκε.

Και το προσφυγάκι, απ' την αναπάντεχη χαρά, έπεσε τώρα σε μαύρη περισυλλογή. Μα πώς, αλήθεια, ν' άφηνε τη θέση του; Πώς να το έσκαγε κρυφά; Ή ήταν άγαλμα ή δεν ήταν. Και, τέλος πάντων, τ' αγάλματα μένουν κλεισμένα στο μουσείο, αυτή είναι η μοίρα τους. Κι εκεί φύλακες και νυχτοφύλακες το 'χουν συνήθιο, είναι κι η δουλειά τους, να τα μετρούν, να τα ξαναμετρούν ένα προς ένα, μην τυχόν και βγουν λειψά.

Και το μεταξωτό ρούχο της διάσημης κυρίας Σέμνης; Αυτό δα παραήταν δύσκολο. Ποιος να της το ζητούσε και πώς; Και τι να της έλεγε δηλαδή της σοβαρής διευθύντριας του μουσείου; Αχ, και πλησίαζε πανσέληνος. Είχε πανσέληνο σε μια βδομάδα...

Τα δύσκολα όμως ήρθαν κι έγιναν εύκολα, σαν το σφιχτοδεμένο κόμπο, ας πούμε, που λύνεται από μόνος του. Έτσι έγινε, γιατί έπρεπε να γίνει έτσι.

Πρόθυμα δέχτηκε ο Λάμπης να πάρει για μια νύχτα τη θέση του στο μουσείο. Γιατί σκέφτηκε ο Λάμπης πως οι καλοί γλύπτες πρέπει να γίνουν άγαλμα, έστω για μια νύχτα, να νιώσουνε σαν άγαλμα κι αυτοί. Μόνος του το σκέφτηκε; Νομίζω ναι. Μπορεί όμως και να το 'χε διαβάσει κάπου. Κι αφού λαχταρούσε τόσο την πατρίδα του το προσφυγάκι, καιρός πια ήταν να την ξαναδεί, να πάψει να κρυώνει από νοσταλγία.

Όσο για το μεταξένιο ρούχο της διάσημης κυρίας Σέμνης, δεν χρειάστηκε καν να το ζητήσει. Ένα από εκείνα τα πρωινά έτυχε να ξεναγεί η κυρία Σέμνη στο μουσείο τον πρωθυπουργό της Χώρας των Πράσινων Χελιδονιών, τον υπουργό Πολιτισμού της Κίνας, την μπαλαρίνα Κλέλια Λαμπρέρος και τον ηθοποιό Πίτερ Ουστίνοφ. Κι όταν πλησίασαν όλοι μαζί και στάθηκαν μπροστά του, βρήκε το θάρρος να της ψιθυρίσει κομπιαστά το προσφυγάκι:

— Κυρία διευθύντρια... μεθαύριο πανσέληνος.

— Ξέρω... ξέρω...

— Και θα χρειαστεί... να... κάτι μεταξένιο θα χρειαστεί...

— Ξέρω... ξέρω...

Αυτά είπαν όλο κι όλο, και το άλλο πρωί, σχεδόν αξημέρωτα, να σου η διάσημη κυρία Σέμνη μ' ένα μικρό πακέτο που το ξετύλιγε καθώς πλησίαζε με γοργό βήμα.

— Άλλο μεταξωτό ρούχο δεν έχω, προσφυγάκι μου. Το νυφικό μου είναι, κεντημένο απ' το χέρι της γιαγιάς μου. Πάρ' το.... Το ξέθαψα από μια παλιά κασέλα, μύριζε ναφθαλίνη. Το αέρισα, το 'λιασα, το πότισα λεβάντα. Μοσχοβολάει. Πάρ' το, σου λέω. Ξέρω καλά πως θα πιάσει τόπο. Και πολύ μ' αρέσει που το νυφικό μου θα ταξιδέψει μαζί σας στην αντίπερα ακτή του Αιγαίου.

Έμεινε άφωνο το προσφυγάκι. Θαύμασε τα μεταξένια κουμπάκια, αραδιασμένα σε σειρά μπροστά στο στήθος. Θαύμασε και το δαντελένιο γιακά και τα κεντίδια στα μανίκια. Ήταν απλό το νυφικό της διάσημης κυρίας Σέμνης! Και όμορφο, όπως όλα τα απλά πράγματα. Μα πώς, αλήθεια, γνώριζε η κυρία Σέμνη για το μυστικό ταξίδι; Να της το 'χε άραγε ομολογήσει το γαλάζιο πουλί; Ή μήπως οι καλοί κι ευαίσθητοι αρχαιολόγοι μαντεύουν καμιά φορά των αγαλμάτων τις κρυφές σκέψεις;

Τι να σας πω, παιδιά... Αυτό δεν το έμαθα ποτέ, γιατί κι οι αληθινές ιστορίες, πιστέψτε με, έχουν τα μυστικά τους, που μένουν τριπλοκλειδωμένα.

Συγκινήθηκε πολύ το προσφυγάκι και, καθώς η κυρία Σέμνη τού χάιδευε το μάγουλο, γέμισε η χούφτα της μαργαριτάρια! Ήταν η δεύτερη φορά αυτή που τα δάκρυά του γίνονταν αληθινά μαργαριτάρια. Και θα φορούσε από τότε η κυρία Σέμνη ένα μαργαριταρένιο κολιέ ολόιδιο με της κυρίας Γαλάτειας. Και θα καμάρωνε κι αυτή.

